

Сергій Здіорук (Україна)

ПОЛІТИКА І РЕЛІГІЯ В УКРАЇНІ НАПЕРЕДОДНІ 2000-ЛІТТЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

Волею Провидіння випало жити нам в годину великих перемін та в переддень Світлого 2000-ліття Різдва Христового.

Світовий досвід переконливо свідчить, що Церква у всі часи була могутньою опорою народу. Разом з тим у всі часи світські монархи і влада намагалися обмежити Волю Церкви та використати її на свою користь. Господь, попускаючи це, одночасно давав народу Божому і його пастирям мудрість не збитися зі шляху Істини на манівці.

На долю українського народу не раз випадали важкі випробування, не раз піддавався він на облудливі заклики своїх зверхників, які мали на оці не добро всієї нації, а корисливу вигоду для себе та своїх можновладних покровителів. Нині Господь дарував нам Свободу. Свободу духовну і політичну, але це - нелегка ноша.

Новоявлені «захисники» нашого Святого Християнства, **«які приходять до вас в одежі овечій, а всередині - вовки хижі»** (Мф. 7:15), знову бажать поглумитися над нами, над нашою щиросердністю, природньою добротою та християнським смиренням.

Так, 26 травня ц.р. секретар ЦК Комуністичної партії України Петро Симоненко опублікував у парламентській газеті «Голос України» розлогу програмову статтю «Комуністи про церкву та її роль у житті сучасної України».

Що ж пропонує нам сьогоднішній керівник комуністів? Якщо коротко - розбрат, ненависть, чорну помсту, ворожнечу всіх зо всіма як всередині нашої Батьківщини, так із сусідами та цілим світом. «Товариш» Симоненко лукаво запитує в підзаголовку: «Чи можлива співпраця комуністів і церкви?». Але й ми хочемо запитати: **«Чи хоче Церква співпраці зі своїми душителями й гонителями протягом усього ХХ століття? Чи не варто було би комуністам, які об'явили себе спадкоємцями КПРС, починати розмову не зі "співпраці", а з Покаяння перед Церквою і своїм народом?»**

Лицемірно, нібито переймаючись болями Церкви, Симоненко навіть тут бачить керівну роль КПУ, бо пише компартію з великої букви, а Тіло Господнє зневажнює і Церкву означає малою. А тому не віримо ми, що можуть **«спільні інтереси партії і церкви»**. Адже мета програми комуністів - ліквідація всіх Церков і релігій. Про що й сам Симоненко говорить, називаючи вслід за своїми марксистсько-ленінськими натхненниками релігію «опіумом для народу». Більше того, він наголошує, що компартія не відмовляється «від свого діалектико-матеріалістичного світогляду». Тепер, бачте, партія, врахувавши «уроки історії», боротьбу «проти релігії» буде вести не «насиллям», а **«виробить нову тактику»**. Себто облудою до пори, поки знову візьмуть владу?

Не маємо ми права перед грядущими нащадками ще раз обманутися. Бо ж гріх великий перед нашими батьками й дідами, які полягли у боротьбі з фашизмом, порівнювати врятування нашої Вітчизни в роки Великої Вітчизняної війни і нині. Від кого ж тепер рятуватися нам?! Чи не від таких «захисників» Церкви, які спровадили її на Голгофу та, будучи при владі, розікрали народне добро, назвавши цей глум «перестройкою»? Ціна правління комуністичного тоталітарного режиму відома. Це мільйони замордованих і в тому числі найстрашнішою смертю - голодною. Це десятки розстріляних єпископів, тисячі знищених священників, знову ж таки, мільйони замучених мирян-парафіян Російської Православної Церкви.

У 20-30-і роки з 34-х єпископів Української Автокефальної Церкви 28 було репресовано, деяких розстріляли відразу, а решта згинула в радянських концтаборах. Жертвами комуністичного терору стали більше 2-х тисяч священнослужителів УАПЦ та десятки тисяч її вірних.

Україна пам'ятає ще одну чорну сторінку в своєму житті - це так званий Львівський церковний собор 1946 року, який «самоліквідував» Українську Греко-

Католицьку Церкву подібно тому, як 1930 року під невсипущим наглядом НКВС Собор «саморозпустив» Українську Автокефальну Православну Церкву. «Самоліквідація» УГКЦ відправила в радянські табори смерті всіх її 11 ієрархів на чолі з митрополитом Йосифом Сліпим, 1400 священників, 800 черниць і ченців та десятки й десятки тисяч її вірних, котрі не бажали «возз'єднуватися з Богоспасаємою Москвою».

Ми не говоримо вже за Римсько-Католицьку та протестантські Церкви, такі як Євангельські християни-баптисти, Адвентисти сьомого дня, Християни віри Євангельської (п'ятидесятники), які були повністю знищені.

Саме тому, нині Президент України звернувся до всіх Українських Церков і релігійних організацій зі словом Глави Держави про повне відновлення їхніх прав, які так жахливо були уневаженені тоталітарним антигуманним режимом.

Сьогоднішня Україна - багатоконфесійна держава, в якій проблемами віруючих опікується майже 19,5 тисяч священнослужителів, 232 монастирі (понад 4,6 тисяч ченців і черниць). Більше 13 тисяч слухачів здобувають богословську освіту у 94 духовних навчальних закладах, функціонує майже 6,5 тисяч недільних шкіл, видається біля 200 періодичних релігійних видання тощо.

Прихильниками яких би політичних партій та рухів або членами громадських організацій не були б наші громадяни - всі вони діти Божі та мають єдину Батьківщину - Україну.

Захист національних інтересів в гуманітарній сфері, а особливо у сфері міжконфесійних та міжцерковних відносин стає одним із провідних напрямків діяльності Української Держави.

Вітчизняний історичний досвід переконує, що нерозуміння й некерованість процесами, які відбуваються у гуманітарній сфері в цілому та релігійній зокрема, призводить до руйнівних конфліктів у державі. Нині в Україні має бути пріоритетним напрямком на консолідацію всього суспільства із націленням його духовних сил і політичної волі на реалізацію загальнонаціональних інтересів та максимальним використанням духовно-інтелектуальних потенцій на благо всього Українського народу, не поділяючи його конфесійно чи церковно. Серед першочергових завдань консолідації нації - підвищення життєвого рівня населення на основі модернізації управління державою й економікою, нейтралізація загроз сепаратистських тенденцій шляхом зміцнення духовно-морального здоров'я народу. Поважну роль у цей складний і відповідальний період здатна відіграти виважена і водночас динамічна державна політика України у сфері церковно-державних відносин та обстоювання власних національних інтересів у релігійно-церковній сфері.

Тільки кропітка цілеспрямована робота за цим напрямком зможе принести процвітання і «щоб усі були єдине» (Ін. 17:21).

Ставши на шлях розбудови справжнього демократичного суспільства, Україна проголосила своїми засадничими державотворчими принципами забезпечення кожному громадянину права на свободу світогляду і віросповідання, взявши на себе зобов'язання гарантувати здійсненню цього права, а також охороняти та захищати зазначені особисті свободи і цінності. Поставивши за мету проведення такої церковно-державної політики, яка б базувалася виключно на ідеології миру, зміцненні національної єдності та захисті національних інтересів, ми повинні, передусім, спиратися на подальше вдосконалення правового поля взаємовідносин Церкви і Держави та юридичного захисту функціонування релігійних організацій у нашій Українській Державі.

Дотримання зазначених принципів реалізації церковно-державної політики в Україні виступатиме надійним гарантом того, що нам знову не доведеться займатися переоцінкою державного й політичного ставлення до тієї або іншої релігії чи Церкви внаслідок зміни політичного режиму держави, приходу до влади нових політичних лідерів та сил, як це було в недавньому минулому.

Заклики ж комуністів і, зокрема, Петра Симоненка до "реабілітації" окремих Церков, аж ніяк не сприяють національній згоді, а навпаки загострюють міжконфесійні та міжцерковні конфлікти, котрі можуть, не доведи Господи, призвести

лише до братовбивчої війни, як у багатостраждальній Югославії. Бо ж для Симоненка й сьогодні, наприклад: «Львівський церковний собор 1946 року поставив, здавалося б, остаточну крапку в історії уніатства».

Невже комуністи не знають, що ще 7-го грудня 1965 року Папа Павло VI під час Другого Ватиканського Собору в присутності тисяч католицьких єпископів скасував акт анафемати від 16-го липня 1054 року, а відповідно вчинив і Патріарх Вселенської Православної Церкви; що поміж Східною і Західною Християнськими Церквами йдуть постійні богословські діалоги, які 1993 року привели до взаємовизнання їх Церквами-Сестрами; що ці Церкви відмовилися від конфронтації, взаємозвинувачень та згодилися «передати в забуття» прикрі образи в минулому? Знають! Але гріхи минулого, ідеологічна зашореність і сліпа ненависть до інакомислячих штовхають їх до політичного реваншу, до сіяння ворожнечі, надіючись на чиєсь історичне безпам'ятство чи неосвіченість.

Ми знаємо і віримо, що Україна незворотно стала на шлях демократії та прогресу, що права віруючих, гарантовані Конституцією України, будуть забезпечені. Тому підносячи щирі молитви до Господа нашого Ісуса Христа, надіємося на Боже Благословення для рідної України та її Боголюбивого і працьовитого народу.

Єднаймося ж, **як заповідав нам Христос** (Ін. 17:22), і це буде достойним кроком до зустрічі благословенного Світлого 2000-ліття Різдва нашого Спасителя!

Олександр Уткін (Україна)

ЗАКОНОДАВСТВО ПРО СВОБОДУ СОВІСТІ ЯК ПОКАЗНИК ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

З перших років існування церкви, як організованої структури, її ієрархи намагались встановити певні відносини з органами влади, зайняти чільне місце в суспільстві і закріпити свій статус в законах країни, в державно-церковній політиці, виходячи з принципів свободи совісті, свободи діяльності всіх релігійних течій.

В історії людства відомі декілька основних типів взаємовідносин держави і церкви. 1) Повна залежність церкви від держави, тобто система цезарепапізму, в якому главою церкви є цар (колишня Візантія, згодом ряд держав на Сході і Заході, де існували державні церкви). В царській Росії проводилась політика західної “державної церковності”. 2) Переплітання церкви і держави, де церква підпорядковувала собі державу - система папоцезарства, що існувала в середньовічних країнах Заходу. 3) Відокремлення церкви від держави, як важливий елемент свободи совісті, характерне для новітньої історії, іноді називається північно-американською системою, бо вперше це було зафіксовано в Конституції США. Релігія розглядається як приватна справа громадян, які мають право вірити чи не вірити, церква існує на свої власні кошти. 4) В сучасних умовах формується правова держава, в якій між церквою і державою повинна бути гармонія, оскільки вони служать всьому суспільству. Гуманізм права, відображаючи в праві соціальні відносини, ідеї та погляди, що відповідають інтересам гармонізації особистості, розширюють в межах необхідного свободу вибору її діяльності і поведінки, в тому числі і свободу совісті, підвищують гідність людини на основі мислення, що засуджує і відкидає будь-які форми насилля і беззаконня. Правова держава цінує морально-виховну роботу церкви, вбачає в ній “корпорацію вищого порядку”, закріплює свої відносини з церквою в законах. Пануватиме верховенство законів, а Конституція країни займатиме провідне місце в структурі джерел права. Пануючої церкви в правовій державі немає, зафіксовано рівноправ'я всіх релігій.

Національне відродження України в 1917 р., утворення її державності ставило на порядок денний питання взаємовідносин держави і церкви, статусу церкви. У